

Asia: VN/14961/2024

Lausuntopyyntö keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmasta (KAISU3)

Toimenpideohjelma tavoitteiden saavuttamiseksi

Avovastaus

-

Liikenne

Avovastaus

-

Maatalous

Avovastaus

-

Rakennusten erillislämmitys

Avovastaus

Omakotiliitto pitää suunnitelman tavoitteita tärkeinä ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta. Erityisen keskeisenä asiana toimeenpanossa tulee varmistaa sosiaalinen oikeudenmukaisuus erityisesti pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden näkökulmasta. Omakotiliitto kannattaa ohjausta energiatehokkuuden parantamiseen ja siirtymiseen päästöttömiin lämmitysmuotoihin. Siirtymä tulee tehdä sosiaalisesti oikeudenmukaisesti ja työkaluina tulee käyttää neuvontaa ja kannustimia, ei pakotteita.

Omakotiliitto pitää hyvänä, että suunnitelmassa jatketaan tukiohjelmaa öljylämmityksestä luopumiseen. Tukitasojen tulee olla riittävät ja niiden tulee kattaa myös haja-asutusalueiden erityishaasteet. Tuen perusteita tulisi tarkastella, olisiko syytä huoltovarmuuden edistämiseksi luopua öljylämmityslaitteiden täydellisestä poistokiellosta. Valtaosa omakotitaloista on hybridilämmitteisiä, eli taloissa on useampia lämmitysmuotoja. Rinnakkaiset lämmitysjärjestelmät

voivat olla tärkeässä roolissa yhteiskunnan toimivuuden kannalta mahdollisissa häiriötilanteissa. Omakotiliitto tuo myös esiin, että vihreän siirtymän edistämiseksi pientaloissa tehdään energiaremontteja, jotka vähentävät öljynkulutusta, vaikkei siirrytä kokonaan pois öljylämmityksestä. Näihin tilanteisiin tulee saatavilla erilaisille kotitalouksille sopivia palveluita. Tällä hetkellä omakotitalot voivat esimerkiksi joutua tilanteeseen, että öljynkulutus on laskenut merkittävästi aiemmasta, mutta öljyä on tilattava yhtiöstä esimerkiksi minimissään 1000 litraa. Jotta vihreään siirtymään kannustaminen hyödyttää kotitalouksia aidosti, on yritysten myös oltava valmiita uudistamaan palveluitaan kuluttajille.

Sosiaalisen ilmastorahaston avulla voidaan osaltaan lieventää ETS2-järjestelmän vaikutuksia haavoittuville kotitalouksille. Omakotiliitto pitää tärkeänä, että rahasto kohdentuu haavoittuvimmassa asemassa oleville omakotitaloasukkaille ja että keinovalikoima on oltava monipuolinen, josta voi löytää ratkaisuita erilaisiin asuinrakennuksen tilanteisiin.

Omakotiliitto esittää huolensa ETS2-päästökauppaan vuodesta 2027 lähtien sisältyvän rakennusten erillislämmityksen myötä, että tästä voi aiheutua merkittäviä kustannuspaineita lämmityskustannuksiin erityisesti öljylämmitteisessä omakotitalossa asuville ihmisille. Tämä voi lisätä energiaköyhyyden riskiä. Omakotiliitto painottaa, että tähän on suunniteltava riittävät tukitoimet ja tarjottava riippumatonta neuvontaa. Omakotiliitto muistuttaa yhteistyöstä järjestösektorin kanssa, jota kautta on mahdollista tavoittaa täsmällisiä kohderyhmiä ja viestiä asiasta.

Omakotiliitto toteaa, että energiatehokkuutta parantavien toimien edellyttämät investoinnit voivat olla monille kotitalouksille taloudellisesti ylivoimaisia ilman riittävän suurien kohdennettujen tukien. Tukien ehdot tulee tehdä selkeiksi ja hakeminen helpoksi myös iäkkäille ja pienituloisille.

Omakotiliitto toteaa, että suunnitelmassa ei käy erityisesti ilmi vapaa-ajan asuntojen näkökulma ja tämän mahdollisesti energiankäyttöä kasvattava rooli esimerkiksi etätyön ja mökkielämän yleistyessä.

Omakotiliitto ehdottaa myös tukiohjelmia laajennettavaksi koskemaan kaikkia kotitalouksia riippumatta siitä, onko kyseessä vakituinen asunto vai vapaa-ajan asunto. Tällöin esimerkiksi tilanteessa, jossa vapaa-ajan asunto on aiemmin ollut edellisen sukupolven vakituinen asunto, jossa on öljylämmitys, tuki kannustaisi myös siirtymään nykyisin vapaa-ajan käytössä olevaa rakennusta fossiilittomaan lämmitysmuotoon.

Omakotiliitto painottaa sosiaalisen oikeudenmukaisuuden merkitystä ja sen varmistamista, että tukimuodot tavoittavat esimerkiksi haja-asutusalueiden pienituloiset ja ikääntyneet.

Omakotiliitto toteaa, että on tärkeää myös kuntien ilmastotyössä huomioida pientaloalueet kaavoituksen, liikenteen ja energia-infran kehittämisessä.

Omakotiliitto tuo vielä esille, että lisäyksenä keinovalikoimaan yksi vaihtoehto olisi edistää konkreettisesti hallitusohjelman kirjausta kehittää kotitalousvähennystä tukemaan kotien energiaremontteja. Viime vuonna kotitalousvähennystä heikennettiin remonttien osalta. Omakotiliitto ehdottaa, että luodaan korotettu kotitalousvähennys öljylämmityksen vaihdon rinnalle energiatehokkuuden parantamiseen. Tällä menettelyllä voidaan vauhdittaa energiaremontteja niin pientalokannassa kuin vapaa-ajan asunnoilla.

Omakotiliitto toteaa huolensa, että suunniteltu päästökauppa ja energiaveron korotukset kohdistuvat lopulta niihin kotitalouksiin, joilla ei ole tosiasiallista mahdollisuutta teettää energiaremonttia. Tästä syystä on kehitettävä riittäviä tukimalleja ja varattava taloudellisia resursseja, jotta kotitalouksilla on mahdollisuus vastata kiristyvän sääntelyn velvoitteisiin.

Työkoneet

Avovastaus

-

Jätehuolto

Avovastaus

-

F-kaasut

Avovastaus

-

Teollisuus ja muut päästöt

Avovastaus

-

Kuntien ja alueiden ilmastotyö

Avovastaus

-

Kulutuksen hiilijalanjälki

Avovastaus

-

Julkiset hankinnat

Avovastaus

-

Muut poikkisektorit

Avovastaus

-

Suunnitelman ympäristö-, talous- ja sosiaaliset vaikutukset

Avovastaus

-

Muita huomioita

Avovastaus

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman luonnoksesta. Omakotiliitto on valtakunnallinen, sitoutumaton ja yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, joka edustaa pientalo- ja vapaa-ajanasukkaita ja omistajia Suomessa.

Liitossa on lähes 70 000 jäsentä (kotitaloutta) noin 230 paikallisessa jäsenyhdistyksessä eri puolella Suomea. Tarjoamme jäsenillemme neuvontaa ja ajankohtaista tietoa asumiseen liittyvistä kysymyksistä, kuten rakentamisesta, energia-asioista, sekä lakineuvontaa. Suomessa on lähes 1,2 miljoonaa omakotitaloa ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa.

Pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden osuus Suomen rakennuskannasta on merkittävä, kuten suunnitelmassakin on todettu. Kotitalouksilla on rajalliset taloudelliset resurssit toteuttaa, osin hintaviakin, investointeja energiatehokkuuteen ja uusiutuvaan energiaan liittyen. Haja-asutusalueilla vaihtoehdot voivat olla vielä rajallisemmat.

Omakotiliitto painottaa huolehtimaan, että ilmastotoimet ovat sosiaalisesti hyväksyttäviä ja taloudellisesti mahdollisia kaikille kotitalouksille. Omakotitaloasukkaiden ja vapaa-ajan asukkaiden osuus päästövähennyksissä on merkittävä, ja on huolehdittava oikeudenmukaisesta siirtymästä, jossa tukimuodot ja politiikat huomioivat heidän erityistarpeensa.

Lopuksi Omakotiliitto toteaa, että omakotitaloasukkaat suunnittelevat pitkäjänteisesti oman talonsa remontteja ja huoltoja. Tästä syystä on tärkeä tarjota ajoissa kotitalouksille tietoa tulevista ja muuttuvista velvoitteista, antaa korjausneuvontaa ja varmistaa riittävät tuet niitä tarvitseville.

Kun toimeenpannaan uusia velvoitteita, tulee myös huomioida toimenpiteiden mahdolliset päällekkäisvaikutukset, jotka voivat lisätä kotitalouksien asumismenoja käytettävistä olevista tuloista entisestään ja heikentää kuluttajien muuta ostovoimaa. Neuvonnassa on tärkeä myös huomioida kolmannen sektorin rooli ja varata siihen myös resursseja. Järjestöt tavoittavat tehokkaasti laajan määrän omaa kohderyhmäänsä jäsenistönsä kautta. Yhteistyö tukee myös ilmastotavoitteiden toteutumisessa.

Jatkamme mielellämme yhteistyöstä asian edistämiseksi.

Kunnioittavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander Jukka Malila
toiminnanjohtaja puheenjohtaja

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry